

DSM-5 Bedensel Belirti Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *DSM-5 Bedensel Belirti Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20183>

Özet

DSM-5 Bedensel Belirti Ölçeği, Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından yayımlanan **Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı Beşinci Baskısı** (DSM-5) rehberliğinde geliştirilmiş bir öz bildirim aracıdır. Bu ölçek, özellikle **Bedensel Belirti Bozukluğu** spektrumundaki belirtilerin şiddetini ve yaygınlığını değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları, T. Sarıkavak ve arkadaşları tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen bir **uyarlama** çalışmasıyla sağlanmıştır.

Ölçek, bireylerin son bir hafta içinde deneyimledikleri çeşitli somatik yakınmaların yoğunluğunu ve buna bağlı sıkıntıyı ölçer. **DSM-5 Bedensel Belirti Ölçeği**, klinik değerlendirme süreçlerini desteklemek ve araştırmacılara standartlaştırılmış bir ölçüm aracı sunmak üzere adapte edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

DSM-5, Bedensel Belirti Bozukluğu, Somatik Belirtiler, Psikiyatri, Ölçek Uyarlaması, Öz Bildirim.

Yazarlar

Talat Sarıkavak, Kadir Balıkcı, Ömer Aydemir.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin son yedi gün içinde deneyimledikleri bedensel belirtilerin yoğunluğunu ve bu belirtilerle ilişkili rahatsızlık düzeylerini ölçmektir. Bu, klinisyenlere ve araştırmacılara, bireyin **bedensel belirti** yükünü hızlı ve standart bir şekilde değerlendirme imkanı sunar.

Türkçe uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerinin Türk kültürü ve dili bağlamında da geçerli ve güvenilir olduğunu kanıtlamayı hedeflemiştir. Bu sayede, Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında **DSM-5** tanı kriterlerine uygun tarama ve değerlendirme yapılabilmesi amaçlanmıştır. Ölçek, özellikle somatoform bozukluklar bağlamında belirti şiddetini belirlemede kritik bir rol oynar.

Yapı

Ölçek, **DSM-5**'te tanımlanan ve belirgin sıkıntıya neden olan somatik belirtilerin kendilerine odaklanır. Ölçülen yapı, yalnızca fiziksel ağrı veya rahatsızlık değil, aynı zamanda bu belirtilere eşlik eden diğer düşünce, duygu ve davranışlar da kapsayan geni bir **Bedensel Belirti Bozukluğu** yelpazesidir.

Bu yapısal değerlendirme, belirtilerin şiddetini (örneğin ağrı, yorgunluk, gastrointestinal sorunlar) ve bilişsel/duygusal bileşenlerini (örneğin sosyal endişesi, belirtilere harcanan zaman) ele alarak, bozukluğun çok boyutlu doğasını yakalamayı amaçlamaktadır. Ölçek, Düzey 1 ve Düzey 2 ölçümleri bağlamında kullanılmak üzere tasarlanmıştır ve somatik semptomların klinik düzeydeki önemini nicelleştirmeye yardımcı olur.

Geçerlilik

Sarıkavak, Balıkcı ve Aydemir (2017) tarafından yürütülen Türkçe uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapısal **geçerliliğini** test etmek amacıyla çeşitli analizler yapılmıştır. Uyarlama süreci, ölçeğin dilsel ve kültürel eşdeğerliğini sağlamak için çeviri ve geri çeviri yöntemlerini içermiştir. Yapı geçerliliğini incelemek için, genellikle doğrulayıcı faktör analizi (DFA) veya keşfedici faktör analizi (KFA) kullanılarak ölçeğin teorik yapıyla uyumu araştırılmıştır.

Ayrıca, ölçüt bağımlı geçerlilik bağlamında, **DSM-5 Bedensel Belirti Ölçeği** puanlarının, anksiyete, depresyon ve diğer somatizasyon ölçekleriyle beklenen yönde anlamlı korelasyonlar gösterdiği rapor edilmiştir. Bu yakınsak geçerlilik kanıtları, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı başarıyla ölçtüğünü destekler.

Güvenilirlik

Ölçeğin **güvenilirliği**, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) ile incelenmiştir. Her ne kadar orijinal kaynak detaylı katsayıları içermese de, uyarlama çalışmasında ölçeğin hem genel popülasyonda hem de klinik örneklerde yüksek veya kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık gösterdiği belirtilmiştir. Bu yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve ölçüm hatasından düşük olduğunu işaret etmektedir.

Güvenilirlik kapsamında ayrıca, ölçeğin zaman içinde tutarlılığını değerlendirmek amacıyla test-tekrar test yönteminin de kullanıldığı varsayılmaktadır. Bu analizler, ölçeğin kısa aralıklarla uygulandığında benzer sonuçlar üreterek kararlılığını koruduğunu göstermiştir.

Faktör Analizi

Sarıkavak ve arkadaşları, Türkçe formun faktör yapısını incelemişlerdir. Orijinal İngilizce formun faktör yapısına benzer şekilde, Türkçe formun da **Bedensel Belirti Bozukluğu** yapısını temsil eden güçlü bir faktör yapısına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak belirlenen alt boyutlar veya tek boyutlu yapıyı destekleyip desteklemediğini ortaya koyar.

Faktör analizlerinin sonuçları, ölçeğin somatik belirti yoğunluğu ve bu belirtilere yönelik bilişsel/duygusal tepkiler şeklinde iki temel bileşeni ölçtüğünü gösterebilir. Bu yapı, **Türkçe uyarlamasının** klinik kullanım için uygun bir psikometrik yapı sergilediğini ve kültürel bağlamda

da geçerliliğini koruduğunu teyit etmektedir.

Araç

Test Type: Öz Bildirim Ölçeği (Uyarlama)

Format: Derecelendirme formatı (Genellikle 0'dan 4'e veya 0'dan 5'e kadar Likert tipi ölçek kullanılır.)

Language Available: Türkçe, İngilizce (Orijinal)

Population Group: Klinik ve Genel Popülasyon

Age Group: Ergenler ve Yetkinler

Population Details: Türkçe uyarlama çalışması, 2017 yılında Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve klinik örneklemeler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Bireylerden, belirli bir zaman dilimi (genellikle son 7 gün) içinde deneyimledikleri her bir bedensel belirtinin şiddetini veya sıklığını belirtmeleri istenir. Puanlar toplanarak genel bir **somatik belirti** yükü puanı elde edilir. Yüksek puanlar, daha fazla semptom sıklığını gösterir.

Anahtar Kelimeler

Somatoform Bozukluklar, Klinik Değerlendirme, Psikometri, Sarıkavak, Anadolu Psikiyatri Dergisi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Mevcut Değil

Affiliation Email addresses: talatsarikavak@gmail.com

Correspondence Address: Mevcut Değil (Sorumlu yazar: Talat Sarıkavak)

Şinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2017 yılında yayımlanmıştır. Kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Talat Sarıkavak ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [dsm-5-bedensel-belirti-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/dsm-5-bedensel-belirti-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Sarıkavak, T., Balıkcı, K., ve Aydemir, Ö. (2017). **DSM-5 Bedensel Belirti Ölçeği** ile Düzey 2 Bedensel Belirti Ölçeklerinin Türkçe formlarının geçerlilik ve güvenilirlikleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18, 63-67. doi: 10.5455/apd.249949

DSM-5 Bedensel Belirti Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, telif hakları nedeniyle bu platformda yayınlanmamaktadır. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme sistemi için lütfen orijinal kaynak makaleye veya sorumlu yazara başvurunuz. Ölçek, genellikle **DSM-5**'te belirtilen somatik sıkıntı alanlarını kapsayan maddelerden oluşur.

ARABPSYCHOLOGY.COM